

OM 037757

VI. Tollforgató 2014.03.29
Monorierdei Fekete István Általános Iskola
✉: 2213 Monorierdő, Szabadság út 43.
☎: 06 29 / 419-113
✉: titkarsag@fekete-merdo.sulinet.hu
🌐: <http://www.fekete-merdo.sulinet.hu>

NÉV:

Szövegértés 3. osztály

Vulkánkitörés

(Részlet dr. Szabóné Andrea: Titkok és rejtélyek c. művéből)

A római mitológiában Vulcanus, a tűz és a kovácmesterség istene. E névből származik a vulkán szó.

Vulkánkitörés akkor következik be, amikor a felfelé áramló magma a földkéreg repedésein utat tör magának, és mint láva a felszínre tör.

A történelmi időkben bekövetkezett vulkánkitörések közül hármat említünk meg. Ezek a Vezúv, a Krakatau és a Mont Pelée.

1. Az itáliai Nápoly melletti *Vezúv* i. sz. 79. augusztus 24-én tört ki. A vulkán azelőtt évszázadokon keresztül csendesesen viselkedett. A lakosság megművelte termékeny lejtőit, s a hegy lábánál három város épült: Pompeji, Herculaneum és Stabiae. A vulkán kitörését követően Pompeji városára órákon keresztül forró hamu és kövecskék hulltak, míg 7-8 méter vastagon mindent be nem temettek és okozták a 20000 lakos fulladásos halált. Amikor a menekülő pompejiek meghaltak, a hamu és a horzsakő nedves cementként vette őket körül, mely idővel kemény kőzetté alakult, s belsejében halott rómaiak testének alakja üregként megmaradt. A vulkántól nyugatra fekvő Herculaneum városát az aláhulló hamu alig érte, azonban a kitörést követően heves zápor indult meg, és a víz összekeveredett a hamuval, iszap keletkezett. Ez az iszapáradat 16 m vastagon öntötte el és temette maga alá Herculaneum városát. A vulkánkitörés következtében a harmadik város, Stabiae is csaknem teljesen elpusztult.

2. A Csendes-óceánban lévő indonéziai *Krakatau*, egy régi régi vulkán maradványa volt, három vulkáni kráterből állt, s a központi kürtőt megkövesedett lávadugó zárta el. Ez a vulkán már 200 éve nem működött, amikor 1883. augusztus 26-án éjszaka óriási erejű robbanások sorozata következett be. A vulkán lávát lövellt a magasba, s a sziget kétharmad része a víz alá süllyedt. Mivel ezen a helyen nem laktak emberek, ezért itt nem voltak áldozatok, azonban a kitörést 35 m magas szökőár követte, amely Jáva és Szumátra szigetén 35000 ember halálát okozta, 295 falut és várost rombolt le. Egy holland hadihajót magával ragadott és egy sziklafalhoz csapott. Ez a vulkánkitörés világszerte abnormális lég- és tengeri hullámzást, valamint vörös naplementét okozott.

3. 1902-ben a Kis-Antillák francia fennhatóságú Martinique szigetén Saint-Pierre már egy dinamikus fejlődő, szép fekvésű kikötőváros volt. A kikötő képét a háttérrel uraló *Mont Pelée* vulkán tette festői szépségűvé. 1902. május 08-án azonban itt következett be a XX. század egyik legszörnyetesebb vulkáni eredetű katasztrófája. Az előző napokban már voltak előjelei a kitörésnek, azonban mindössze 2000 lakos hagyta el a várost. A vulkán kitörésekor a hegy hatalmas, kb. 400 °C-os izzó gázfelhőt lövellt a kikötővárosra. A hőségben minden éghető dolog lánggra kapott, s a csodálatosan szép Saint-Pierre 3 perc alatt halott város lett. A

városban maradt 29000 lakos közül mindössze 2 menekült meg. Egyikük, egy fiatal cipész, aki a város szélén tartózkodott, így is súlyos sérüléseket szenvedett.

A másik Auguste Ciparis, egy halára ítélt fogoly volt, aki szintén súlyos égési sebeket kapott, de életben maradt, mert cellájának vastag fala és kicsiny, nem a hegyre néző ablaka volt, s ez megvédte a lávafolyamtól és a tüztől. Később kegyelmet kapott, s cirkuszi attrakcióként bejárta az egész világot.

1. Tedd igazzá a mondatokat!

A görög mitológiában Vulcanus a víz és a halászat istene.

Az itáliai Firenze melletti Vezúv i.e.79. augusztus 24-én tört ki.

6	
---	--

2. Keretezd be a szövegben a vulkánkitörés helyét!

3	
---	--

3. Húzd alá a kérdésre válaszoló mondatokat!

A három vulkáni kitörés hány ember halálát okozta?

3	
---	--

4. Válaszolj röviden!

Hol található a Krakatau vulkán? _____

Mely városok pusztultak el a Vezúv kitörésénél? _____

Hány ember menekült meg a Mont Pelée kitörésénél? _____

3	
---	--

5. Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

Auguste Ciparis mit kapott a megmenekülésért?

- a) kegyelmet
- b) földet, melyet megművelhetett
- c) érdemrendet

Mit okozott a Krakatau kitörése?

- a) szélvihart
- b) szökőárt
- c) esőzést

Melyik város pusztult el elsőnek a Vezúv kitörésekor?

- a) Herculaneum
- b) Stabiae
- c) Pompeji

6	
---	--

6. Tedd időrendi sorrendbe a vulkánok kitörését!

- ___ Krakatau
- ___ Vezúv
- ___ Mont Pelée

3	
---	--

7. Igaz vagy hamis (I vagy H)? Írd a mondatok elé!

- ___ A vulkánkitörés következtében a harmadik város, Stabiae nem pusztult el.
- ___ A vulkán lávát lövellt a magasba, s a sziget teljesen a víz alá süllyedt.
- ___ Egy német hadihajót magával ragadott és egy sziklafalhoz csapott.
- ___ A csodálatosan szép Saint-Pierre 3 perc alatt halott város lett.

4	
---	--

8. Egészítsd ki a hiányos mondatokat a szöveg alapján!

A római mitológiában Vulcanus _____ istene.

Ez az iszapáradat _____ és temette maga alá _____ városát.

A vulkán lávát lövellt a magasba _____ víz alá süllyedt.

1902. május 8-án azonban itt következett be _____ vulkáni eredetű katasztrófája. Később _____, s cirkuszi attrakcióként beutazta az _____.

7	
---	--

9. Mondd másik szóval a szöveg alapján!

mitológia: _____

termékeny lejtő: _____

maradványa: _____

katasztrófa: _____

cirkuszi attrakció: _____

5	
---	--

Összes pont:

40	
----	--